

Анастасія САВЧЕНКО

ФАХОВА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ ПРОФЕСОРА ВІКТОРА СИДОРЕНКА

В умовах переходу до нових економічних відносин найгострішою є проблема підготовки учнів до трудової діяльності і реальних умов життя, які зможуть здолати лише творчі, самостійні, критично мислячі особистості. Вирішення цих проблем відзначено у Державному стандарті освітньої галузі «Технологія», де зазначено, що розвитку названих якостей сприяє організація проектної діяльності учнів у навчальному процесі і, зокрема, на заняттях з трудового навчання.

Теоретичні та практичні питання підготовки учителя трудового навчання розкриті у багатьох працях вітчизняних учених-педагогів: Ю. Белової, М. Бондаренко, В. Борисова, В. Гусева, Л. Дубовик, В. Курок, М. Свіржевського, Д. Тхоржевського та інші. Різним аспектам проблеми професійної підготовки вчителя трудового навчання (технології) присвячені дослідження В. Сидоренка, М. Корця, С. Лісової, В. Мадзігона, В. Стешенка, В. Титаренко, Г. Терещука, А. Цини, А. Вербицького, А. Грітченка, О. Коберника, А. Терещука та ін. Розуміючи потребу необхідності модернізації підготовки вчителів трудового навчання відповідно до змін, які відбувалися в освітній галузі «Технології» та суспільстві взагалі, В. Сидоренко розглядав цю проблему, як складову комплексу дій з підвищення ефективності та продуктивності технологічної освіти [2].

Як зазначають сучасні українські вчені в галузі методики трудового навчання Р. Гуревич, О. Коберник, М. Корець, В. Сидоренко, А. Терещук та вчителі-практики, організація на уроках проектно-технологічної діяльності дає змогу школярам вийти із предметно-операційної системи на рівні звичайного відтворення і передбачає завдання, у яких немає єдиного правильного шляху вирішення. Проектно-технологічна діяльність об'єктивно обумовлена сучасним етапом розвитку технологічної освіти в Україні та інтегрує всі види сучасної діяльності людини. Отже, перед учителем трудового навчання ставиться мета не лише навчити кожного учня сукупності трудових операцій та прийомів, а й формувати інтелектуальну й технічно освічену особистість, яка здатна мобільно адаптуватися до швидких змін у суспільстві.

Враховуючи соціально-економічні та науково-технічні зміни в суспільстві В. Сидоренко зазначав, що в таких умовах, сучасна загальноосвітня школа має отримати вчителя «нової формації», якому притаманна широта поглядів, високий рівень загальної та професійної культури, вміння швидко оновлювати свої знання та вміння, готовність до роботи в нових умовах, здатність адаптуватися в педагогічних інноваціях.

На сучасному етапі розвитку вищої освіти стандарти підготовки майбутніх вчителів трудового навчання (технологій) розширюються за рахунок включення у них не лише системи знань, а й досвіду практичної діяльності в цілому і, зокрема, обов'язкового досвіду самостійної, з елементами творчості, діяльності. Це сприятиме удосконаленню мети, форм, методів, завдань й принципів організації трудової підготовки в загальноосвітніх навчальних закладах України та здійсненню відповідної реорганізації навчально-виховного процесу у ЗВО відповідно до пріоритетів у підготовці майбутніх учителів освітньої галузі «Технологія» для загальноосвітніх навчальних закладів.

Державний стандарт освітньої галузі «Технології» передбачає зміщення акцентів технологічної підготовки учнівської молоді від ремісничо-тренувального навчання до впровадження у навчально-виховний процес проектно-технологічної системи, яка націлює на творчість і дослідництво, особистісно-орієнтовані педагогічні технології з використанням сукупності дослідницьких, пошукових, творчих за своєю суттю методів, прийомів, засобів навчання. Інноваційних підходів потребують і позакласні, позашкільні

форми учнівської технічної творчості тощо. Здійснення зазначених перетворень у системі технологічної підготовки учнівської молоді неминуче пов'язане із адекватними змінами у системі професійного навчання майбутніх учителів трудового навчання (технологій) [1].

Аналіз досліджень і наукових праць В.Сидоренка, присвячених підготовці вчителів трудового навчання (технологій), дає змогу стверджувати, що найдоцільніше її здійснювати навколо завдань трудового навчання як навчального предмета, оскільки їх реалізацію має забезпечити вчитель. Завдання трудового навчання визначені Державним стандартом базової і повної середньої освіти і конкретизовані в освітній галузі «Технології» [1]. У процесі дослідження встановлено, що серед основних завдань, які необхідно включити до складових змісту підготовки майбутніх вчителів трудового навчання (технологій) у вищих педагогічних навчальних закладах є готовність до формування в учнів технічних понять, практичних умінь і навичок, формування техніко-технологічних знань та творчого ставлення до праці, тощо.

Наукові основи техніко-технологічної підготовки вчителів з трудового навчання (технологій) є базовою і системотвірною ланкою у формуванні їхніх професійних знань та умінь, що і зумовлює внесення відповідних змін та коректив у зміст навчальних дисциплін ЗВО техніко-технологічного циклу. Аналіз системи професійної підготовки вчителів трудового навчання (технологій) у закладах вищої освіти засвідчує, що рівень технічної підготовки майбутніх учителів є недостатнім для кваліфікованого виконання своїх обов'язків у сучасних умовах, які позначені переорієнтацією трудового навчання на проектно-технологічну діяльність учнів.

У своїх працях В. Сидоренко стверджував, що головною причиною неефективності підготовки вчителя трудового навчання (технологій) є відсутність її узгодженості і спрямування на шкільні програмами з трудового навчання [4].

В. Сидоренком теоретично обґрунтовано, що новий зміст трудового навчання повинен забезпечити формування: 1) уявлень про різноманітність видів перетворюючої діяльності, про наслідки їх впливу на особистість, культуру, природу і суспільство, про еволюцію техногенного середовища; 2) умінь оцінювати стан техногенного середовища, орієнтуватися в ньому, розуміти необхідність запобігати впливу негативних наслідків техногенної діяльності на людину, природу і суспільство; 3) знань про техніку як результат інтегрованої пізнавально-перетворюючої взаємодії людини і природи. Результатом цього може стати розуміння техніки як засобу пізнання і впливу на життєве середовище людини; 4) знань про загальнонаукові закономірності в технічних об'єктах і процесах, які заповнюють навколишній простір людини. Такі знання можуть стати основою для умінь зрозуміти будову технічного об'єкта чи можливості процесу, пояснити принцип його дії та запропонувати можливості для вдосконалення; 5) умінь прогнозувати і проектувати процеси, об'єкти і засоби перетворюючої діяльності відповідно до заданих умов їх функціонування; 6) умінь планувати власну технічну діяльність, дотримуватись норм і правил технічної культури і культури праці.

Таким чином, у педагогічній спадщині В. Сидоренка розкрито бачення підготовки майбутнього вчителя трудового навчання (технологій), яке включає: розуміння ним даної проблеми як засобу удосконалення трудового навчання школярів; звернення уваги на недоцільність перейменування спеціальності вчителя трудового навчання на вчителя технологій та необхідність гуманізації його роботи; обґрунтування професійних компетенцій сучасного вчителя; визначення аспектів фундаменталізації його підготовки як умови забезпечення професійної мобільності; визначення рівнів професійної підготовки вчителя та рівнів оволодіння професійною діяльністю; з'ясування суперечностей, що обумовлюють необхідність оновлення підготовки вчителя за потребами сучасної школи.

Педагогічні погляди вченого стосовно проблеми підготовки вчителя трудового навчання (технологій) відбивають реалії розбудови національної системи освіти,

спрямовані на підвищення продуктивності навчального процесу як учнів школи так і студентів педагогічних ЗВО і мають бути враховані теоретиками та практиками, які прагнуть змін в напрямку запровадження продуктивних технологій у технологічну освіту [3].

Список використаної літератури

1. Державний стандарт освітньої галузі "Технологія". Трудова підготовка в закладах освіти. 2013. № 1. С. 3-6.
2. *Кітова О.* Підготовка вчителя трудового навчання в педагогічній спадщині В. Сидоренка. Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія № 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2015. С. 132-137.
3. *Савченко А., Цина А.* Наукові засади підготовки вчителів трудового навчання та технологій у працях професора Віктора Сидоренка. Вища школа: науково-практичне видання. Вип. – 6(191). Київ. Знання. 2020. С. 59-70.
4. *Сидоренко В.* Що заважає подолати невідповідність підготовки вчителя трудового навчання потребам сучасної школи. Трудова підготовка в сучасній школі. 2013. № 5. С. 2-6.

Світлана ОГУЙ

SOFT SKILLS У СТРУКТУРІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

Сфера послуг в Україні продовжує стрімко розвиватися в сучасних ринкових умовах. Якісне надання професійних послуг вимагає постійної поінформованості про очікування клієнтів. Також необхідно розуміти, які послуги є пріоритетними, як реагувати на зміни ринку, який шлях для розвитку бізнесу є оптимальним. Робота у сфері обслуговування передбачає постійний активний контакт з клієнтами. Тому провідне місце у процесі підготовки майбутніх фахівців цієї галузі займають здатності до комунікаційної взаємодії, самоорганізації, саморегуляції та емпатії.

Розуміючи, що сфера обслуговування постійно розширюється, виникають нові форми та види послуг, спрямовуємо наше дослідження у напрямок підготовки фахівців зі спеціальності 241 Готельно-ресторанна справа. Тож спробуємо визначити комплекс необхідних особистісних якостей працівників готельно-ресторанного господарства, що забезпечують належний рівень комунікації з клієнтами та високий рівень функціонування закладу даної галузі.

Готельно-ресторанне господарство, як складова сфери обслуговування та професійної діяльності, передбачає формування, просування, реалізацію та організацію споживання готельних та ресторанних послуг, готельне і ресторанне обслуговування. Тому підготовка фахівців даної сфери (адміністраторів залу та фахівців з готельного обслуговування), здатних розв'язувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері готельного та ресторанного господарства передбачає формування загальних та фахових компетентностей, серед яких можна виокремити комплекс організаційно-методичного спрямування, зокрема здатності:

- працювати в команді;
- використовувати інформаційні та комунікаційні технології;
- планувати, аналізувати та контролювати власну роботу та роботу обслуговуючого персоналу;
- забезпечувати безпеку основних та додаткових послуг у закладах готельного і ресторанного господарства;
- застосовувати інноваційні технології обслуговування споживачів для покращення результатів власної діяльності і роботи інших;